

Interview: Extra Beveiligd Vervoer (EBV)

Door: Denise van Eeden en Petra van der Veer

Om eens een kijkje in andermans keuken te nemen en daarmee een boeiend onderdeel van het forensisch psychiatrische werkveld te belichten heeft het EFP een interview geregeld bij het Extra Beveiligd Vervoer in Tilburg. Wij spraken met Marcel en André, beide senior transportbegeleiders, over hun werk.

De dag met Marcel en André begon met een interview en rondleiding op het kantoor van het Dienst Vervoer & Ondersteuning (DV&O) in Tilburg, gelegen naast de Penitentiaire Inrichting Tilburg. Marcel is sinds 1997 werkzaam bij Justitie. Begonnen als bewaarder bij de koepelgevangenis in Breda, stapte hij al snel over naar de Dienst Vervoer & Ondersteuning (DV&O). Na de opleiding tot Extra Beveiligd Vervoerder is hij sinds 2003 werkzaam bij het EBV. André werkt sinds 1994 bij justitie. Hij is begonnen als bewaarder bij de gevangenis in Scheveningen, daarna heeft hij 1,5 jaar bij het VN-tribunaal gewerkt. In 1998 is hij met de EBV-opleiding in Tilburg begonnen. Hij behoorde tot de eerste lichter van deze studie.

Wat doet Dienst Vervoer & Ondersteuning (DV&O)?

De DV&O is onderdeel van Justitie en bestaat uit 16 landelijke locaties. Vanuit de dertien units wordt het vervoer geregeld van onder andere gedetineerden, vreemdelingen, arrestanten en tbs-gestelden.

De DV&O kent grofweg 3 beheersniveaus als het gaat om vervoer:

- Regulier beveiligd vervoer (RBV); zij vervoeren voornamelijk gedetineerden die overgeplaatst moeten worden. Daarnaast worden ze ook ingezet bij een bezoek aan de rechtbank van een gedetineerde of bij uitzetting. Er zitten dan geen bijzondere risico's aan de verplaatsing vast.
- Extra beveiligd vervoer (EBV); zij vervoeren gedetineerden, waaronder voornamelijk tbs-gestelden, waarbij gevaar van binnen uit heerst, zoals vluchtgevaar of agressie. Bovendien worden zij ingezet als gedetineerden een bijzonder bezoek mogen afleggen zoals een trouwerij, begrafenis of kraambezoek. Een laatste maar ook bijzondere taak van het

EBV is het vervoer van verdachten die terechtstaan voor het VN-tribunaal voor Voormalig Joegoslavië in Den Haag.

- Bijzondere Ondersteuningsteam (BOT); zij vervoeren alle soorten gedetineerden waarbij er gevaar van buitenaf dreigt. Dan gaat het bijvoorbeeld om vuurwapengevaarlijkheid of liquidatiegevaar.

Daarnaast wordt er ondersteuning geboden aan het gevangeniswezen door de Landelijke Bijzondere Bijstandseenheid (LBB). Zij komen in actie als er een opstand in een penitentiare inrichting (PI) is die uit de hand loopt en waarbij inzet van het calamiteitenteam van de inrichting niet volstaat. Daarnaast verlenen ze assistentie bij zoekacties naar drugs of wapens bij grootschalige evacuaties en worden ze ingezet voor ziekenhuisbewaking.

Wat voor opleiding moet je volgen voor een baan als transportgeleider bij het EBV?

Voordat je bij het EBV aan de slag kunt als transportgeleider moet je ervaring hebben als transportgeleider bij het Regulier Beveiligd Vervoer (RBV). Bij het DV&O volg je dan de basisopleiding van 12 weken. Vanuit het RBV kun je solliciteren naar een functie binnen het EBV. Er worden fysieke sporttesten afgenomen (met onder meer hardlopen, hindernisbaan en touwklimmen), gesprekken gevoerd met leidinggevend en een psychologische test afgenomen. Dan moet blijken of je geschikt bent waarbij sociale vaardigheden en het verbaal vermogen belangrijke peilers zijn. Bij geschiktheid volgt een extra opleiding van 3 weken. Een belangrijk onderdeel van deze opleiding is de vuurwapentraining, getest in stresssituaties. Je moet dan bijvoorbeeld een stormbaan lopen waarna je, als je uitgeput bent, aangevallen wordt. Daarnaast worden mogelijke aanvalssituaties nagebootst. Na deze opleiding mag je aan de slag. Maar omdat de populatie steeds verandert krijg je jaarlijkse testen bij de Voorgezette Opleiding (VO) om te zien of je nog geschikt bent. Tevens volgen sommige medewerkers de Sociale Vaardigheden (SOVA) training bij Pompei. De zogenaamde BTO-dagen, die regelmatig worden gevolgd, hebben als doel het onderhouden van je schietvaardigheden en zelfverdediging. Om je certificaat voor het schieten te kunnen behouden moet je minimaal 2 keer per jaar oefenen op een schietbaan. Bij het EBV gebeurt dit in de regel vaker.

Op welke plekken in Nederland is het EBV gevestigd?

De EBV kantoren zijn landelijk verspreid in de plaatsen Tilburg, Grave, Zoetermeer, Zutphen, Sittard, Oosterwolde, Alkmaar, Amsterdam. Landelijk werken er ongeveer 50 EBV-ers. Eén daarvan is vrouw.

Is er in de tijd dat jullie voor het EBV werken iets veranderd met betrekking tot de te vervoeren personen?

Ja, er is duidelijk iets veranderd. Begin 2000 hadden wij veelal te maken met zeer agressieve personen, vluchtgevaarlijke personen en vreemdelingen die het land moesten verlaten en dat niet wilden. Tegenwoordig is er een verandering van werkzaamheden in die zin dat wij veel meer te maken krijgen met tbs-gestelden (patiënten). Dit heeft er toe geleid dat wij van een inzet met geweld naar een socialere manier van werken moeten gaan. Helaas is het moeilijk om met alle aspecten rekening te houden doordat we een strakke planning hebben waarbij wij vaak maar 15 minuten de tijd hebben om iemand op te halen. Door de verandering van werkzaamheden en om wederzijds begrip voor elkaars situatie te creëren hebben wij nu stagedagen in TBS Vught en Pompeï Nijmegen georganiseerd. Alle EBV medewerkers van Tilburg hebben al een dag stage doorgebracht en allen waren zeer positief. Bij de VO (Voortgezette Opleiding EBV) heeft een medewerkster van een forensisch psychiatrische kliniek 3 dagen meegelopen met onze mensen. Vooraf was zij volgens eigen zeggen nogal negatief. Ze dacht: "daar heb je die horken", maar tijdens de evaluatie gaf zij aan dat zij zich daarin had vergist. Wij hebben geleerd van haar dat het belangrijk is om te schakelen tussen sociaal vervoer en daadkrachtig handelen met soms gewelddoepassingen. Binnenkort zal TBS Vught bij ons EBV in Tilburg langskomen en zodoende werken wij aan een goede samenwerking en wederzijds begrip.

Hoe ziet een typische werkdag op het EBV er uit?

Onze begintijden variëren, maar vaak zijn we al vroeg op pad. Op onze unit in Tilburg horen we vanuit het hoofdkantoor in Assen welke ritten er die dag op het programma staan.. De planning is vaak strak geregeld. Ook geldt er een kledingadvies: wij hebben uniforms maar dragen meestal publieksvriendelijke kleding zoals bij ritten voor een bijzonder bezoek zoals een begrafenis, trouwerij, of kraambezoek. Het is dan niet gepast om in uniform te komen. Zo trekken we niet onnodig de aandacht van de buitenwereld en dat is voor de persoon die we vervoeren wel zo prettig.

Bij de planning hoort een door een risicoadviseur opgesteld formulier met informatie over de gedetineerde, een IBT-formulier. Er wordt onder andere gecheckt in GRIP en uit de informatie van de inrichting of de persoon wel 'EBV-waardig' is. Daarbij wordt aangegeven of er incidenten tijdens eventuele eerdere ritten zijn geweest en of iemand gewelddadig is of niet. Zo kun je als vervoerder inschatten hoe je de persoon dient te benaderen.

Wij rijden door heel Nederland. Een team bestaat altijd uit drie personen: bestuurder, rijder en beveiliging. De bussen zijn uitgerust met een aantal vrijheidsbeperkende middelen, nodig

om de te vervoeren persoon vanuit de instelling veilig in en uit de bus te begeleiden. Het meest wordt de boeikoppel gebruikt, dit is een riem met handboeien (zie foto). De handen worden daarbij aan de voorkant vastgebonden. Dit is fijner voor de te vervoeren persoon. Alleen wanneer het echt nodig is gebruiken we een broekstok, meestal om medische redenen. Bijvoorbeeld wanneer iemand een gebroken arm heeft.

Wij halen zelf de te vervoeren persoon op uit zijn cel, vaak samen met een begeleider. Je vraagt bij de cel of de persoon mee wil werken en dat gebeurt eigenlijk altijd; ze zijn vaak blij dat ze even weg mogen. Bij akkoord loop je naar binnen en doet de koppelriem om bij de persoon. Vervolgens neem je de persoon mee naar de bus.

De bestuurder en bijrijder zitten voorin de bus. De te vervoeren persoon zit naast een beveiligiger achterin de bus. Bij aankomst op de plek van bestemming gaat de bijrijder als eerst naar binnen om de omgeving te verkennen. Hij kijkt of het veilig is. Tevens maakt hij afspraken met de bewoners van het huis of de instelling waar de te vervoeren persoon naar toe wordt gebracht. Bijvoorbeeld hoe lang een te vervoeren persoon op bezoek mag komen. Daarbij blijft de motor van de bus aan zodat er snel kan worden vertrokken wanneer de situatie onbetrouwbaar wordt geacht. Alles de situatie veilig wordt geacht opent de bijrijder de zijdeur en kan de te vervoeren persoon samen met de beveiligiger uit de bus stappen. De bestuurder loopt met de bijrijder en de te vervoeren persoon in een zogenaamde V-formatie naar binnen. Na het bezoek lopen ze in dezelfde formatie naar buiten, met de bestuurder voorop die de deuren als eerste openmaakt. Als iedereen weer in de bus zit wordt de te vervoeren persoon teruggebracht naar de kliniek waar hij verblijft en kan de volgende rit worden gemaakt.

Wat maakt een dag voor jullie nu heel leuk of juist niet leuk?

Eigenlijk werken we altijd met plezier. Door de jaren heen voel je jezelf best prettig tussen de gevangenen en tbs-gestelden, al klinkt dat misschien gek. Het belangrijkste is dat je de dingen die je meemaakt op je werk niet mee naar huis neemt. Want het kan wel heftig zijn natuurlijk. Onderling bieden de collega's elkaar een luisterend oor en daarnaast raak je veel stress kwijt door het sporten. Soms wil het niet helemaal lukken om een persoon mee te krijgen met het vervoer, bijvoorbeeld naar een rechtbank. Dan is het juist een uitdaging om

hem of haar wel mee te krijgen. Als je rustig de tijd neemt om even met de te vervoeren persoon te praten op een humane manier lukt het dan altijd toch om de te vervoeren persoon mee te krijgen. Gelukkig biedt de strakke planning daar steeds meer ruimte voor. Iets wat we alleen maar meer aanmoedigen voor de toekomst. En je moet natuurlijk niet vergeten dat gezonde stress goed is, dat maakt je alert.

Hebben jullie nog een spannende anekdote als afsluiter?

We maken zoveel spannends mee. Genoeg om te vertellen! We moesten een keer een man vervoeren voor een familiebezoek. De familie woonde in een flat, 4 hoog. Alles verliep volgens plan tot er ineens 17 vrienden de woning in kwamen lopen. Ze hadden de gedetineerde al lang niet gezien en wilden hem even begroeten. Dan sta je ineens met z'n drieën tegenover 20 personen. Dat was wel even spannend. We konden ook niet zo maar door de 'achterdeur' vertrekken; je springt immers niet van een balkon van 4 hoog met de gedetineerde. Maar alles verliep soepel. Dan vragen we de personen rustig om na het groeten weer weg te gaan en dat gebeurde. Als een situatie echt uit de hand loopt of je vertrouwt het niet zo dan pakken we onze spullen snel bij elkaar en vertrekken we. Altijd met de gedetineerde natuurlijk! Maar in onze carrière is het nog nooit zo uit de hand gelopen dat er echt iets vervelends is gebeurd. Gelukkig maar.

We sloten de dag af met een bezoek aan de longstay voorziening van de Pompestichting in Vught. Hier kregen we samen met André en Marcel een rondleiding over de afdeling. Dit alles in het kader van de door het EBV georganiseerde stagedagen. Op die manier kunnen de transportbegeleiders kennismaken met het personeel in de tbs-klinieken, én andersom natuurlijk. Zodoende werkt men aan een soepele en begripvolle samenwerking in de toekomst.